

výroční zpráva | 2012

liga lidských práv

úvodní slovo

na chvíli se zastavit

Jasnou charakteristikou dnešní doby je pro mnoho z nás nedostatek času a snaha vyrovnat se s vršícími se úkoly a závazky. Je stále těžší se zastavit a zamyslet, proč to vlastně všechno děláme.

V uplynulém roce Liga oslavila 10. výročí. Nastal čas bilancování, ale i odhodlání tomuto trendu čelit a znovu si uvědomit, jaké hodnoty nás spojují a čeho chceme dosáhnout. To nás utvrdilo v přesvědčení, že bez zapojení druhých skutečných změn nedosáhneme a že naším úkolem není pouze vyhrávat soudní spory na straně slabších nebo prosazovat legislativní změny, abychom porušování svobod lidí předcházeli. Naší misí je také poukazovat na hodnoty svobody, spravedlnosti či vzájemného respektu, na kterých naše společnost stojí, a ukazovat lidem cestu, jak se do boje za jejich udržení a rozšíření zapojit.

V roce 2012 jsme v tomto kontextu začali dvě významné aktivity. Jednou je projekt **Hrdinou může být každý**, v rámci kterého se nám podařilo sesbírat více než stovku příběhů lidí, kteří mají v hodnotách, které zastávají, natolik jasno, že je pro ně přirozené za ně bojovat a překonávat překážky. Druhou pak **sociální firma LLP Vision**. Tu jsme založili na základě rozhodnutí uplatnit naše znalosti a zkušenosti při pořádání placených seminářů a školení. Zisk z podnikání přitom pomůže k zajištění veřejně

prospěšné činnosti Ligy. K vytvoření samostatného subjektu nás motivovalo mimo jiné přesvědčení, že model sociálního podniku je v Česku stále takřka neznámý. Že cesta ke společensky odpovědným aktivitám nemusí vést pouze směrem od neziskových organizací, ukazuje také příklad Teo Babuna, kterého jsem měl tu čest potkat před dvěma lety v USA. Po řadu let úspěšně obchodoval mezi USA, Kubou a Karibikem. Po přečtení knihy Boba Buforda Poločas života ale zažil moment obrovské inspirace a rozhodl se její myšlenky aplikovat v praxi. Většinu svých společností prodal a založil organizaci Americas Relief Team, která dopravuje humanitární pomoc do míst postižených přírodními katastrofami. Každý může být hrdinou. Jde jen o to se na chvíli zastavit a uvědomit si, že každý máme možnost naplnit to nejlepší, co v sobě máme.

David Zahumenský, předseda Ligy lidských práv

liga lidských práv

Jsme nezisková organizace, která hájí práva a svobody všech lidí. Pomáháme lidem, aby znali svá práva a aktivně je prosazovali. Vyhráváme soudní spory na straně slabších, vydáváme odborné analýzy a systémová doporučení, ale i srozumitelné právní příručky pro veřejnost. Prosazujeme systémové změny, které zlepšují kvalitu života v České republice.

Naše bezplatná právní poradna pro pacienty zaznamenala jubilejní 3000. dotaz. Návštěvnost poradny na webové stránce ferovanemocnice.cz od svého vzniku v roce 2006 neustále roste. Denně ji průměrně navštíví 1 100 lidí, za celý loňský rok evidujeme zhruba 185 tisíc unikátních návštěvníků.

Krajský soud v Brně dal i napodruhé za pravdu mladé ženě, kterou záchranáři po domácím porodu nedobrovolně převezli do nemocnice. Precizně napsaný rozsudek upozornil na nedostatečné povědomí lékařů o právech pacientů - především o právu rozhodovat o péči a právu na osobní svobodu.

Se stížností na omezování práva žen zvolit si místo porodu mimo porodnici jsme se obrátili i na Ústavní soud. Ten ji odmítl, ale zároveň ústy své místopředsedkyně Elišky Wagnerové dal najevo, že věcně by stížnost mohla být důvodná, a vyzval stát k seriózní diskusi o tom, jak tento problém řešit.

Obrátili jsme se proto na Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku.

Nejvyšší soud uznal námitku Ligy, že odškodnění za neoprávněné odebrání vaječníků ve výši 150 tisíc korun je nedostatečné. Podle jeho rozsudku by měly napříště soudy v podobných případech porušení práv pacientů více zohledňovat preventivní působení odškodnění. Naší klientce poté soudy přiznaly za porušení informovaného souhlasu odškodnění dvojnásobné, tedy 300 tisíc korun.

Dosáhli jsme mimosoudního vyrovnání za protiprávní sterilizaci naší klientky. Součástí dohody je kromě finančního odškodnění také příznávní pochybení od české vlády. Ta by měla projednat návrh na odškodnění všech nezákonně sterilizovaných žen, na jehož přípravě se podílela i Liga a který již schválila Rada vlády pro lidská práva.

Dosáhli jsme dvou velmi důležitých úspěchů u Evropského soudu pro lidská práva. Oba případy byly posouzeny jako porušení Evropské úmluvy o lidských právech a u obou bylo přiznáno odškodnění 20 tisíc eur. Přispěly rovněž ke změně nevyhovujících právních předpisů v Česku.

Případ pana Bureše se týkal **nezákonného připoutání člověka s duševním onemocněním** k lůžku a šlo historicky o první případ, v němž byla Česká republika odsouzena za ponižující zacházení.

Ve druhém rozsudku ve věci pana Sýkory soud kritizoval praxi **zbovování způsobilosti k právním úkonům a umístování lidí pod opatrovnictvím do léčeben** pouze na základě souhlasu opatrovníka.

Proškolili jsme více než 500 sociálních pracovníků a opatrovníků v oblasti poskytování sociálních služeb a způsobilosti k právním úkonům.

Přispěli jsme k celkovému zlepšení řízení o nedobrovolné hospitalizaci. Díky účasti v pracovní skupině při ministerstvu spravedlnosti se nám podařilo prosadit řadu připomínek do návrhu novely občanského soudního řádu.

Dokončili jsme **metodiky pro soudce, advokáty a psychiatrické léčebny** a leták pro jejich pacienty týkající se nedobrovolné hospitalizace. Materiály jsou dostupné na webu ministerstva.

Představili jsme analýzu české a mezinárodní legislativy týkající se práva na práci u lidí se zdravotním postižením. Ve spolupráci se cinetik studiím jsme natočili dokumentární film Ploty, který mapuje situaci v Česku, Velké Británii, Finsku a Nizozemí.

práva lidí s postižením

lidskoprávní problémy soudnictví

Medializovali jsme případy možného zneužití trestného činu pomluvy. Věnovali jsme se například případu manželů Lubových, kteří upozornili na možné týrání dětí v dětském domově v Novém Jičíně a sami pak několik let čelili trestnímu řízení za pomluvu.

Upozornili jsme také na případ pana Flekala, který si stěžoval na policisty a byl obviněn a odsouzen za křivé obvinění. A to přesto, že nebylo prokázáno, že by ve stížnosti uvedl úmyslně cokoli nepravdivého.

Ve dvou případech jsme před Ústavním soudem napadli šestiměsíční lhůtu pro podání žádosti o finanční odškodnění u nezákonných zásahů státu, například do osobní svobody či lidské důstojnosti. Tato lhůta je podle nás extrémně krátká v porovnání s tříletou lhůtou, která platí pro případy, kdy je za obdobný nezákonný zásah odpovědný někdo jiný než stát.

Spustili jsme nový tematický web www.ferovajustice.cz. Informuje o tom, jak se bránit, pokud je člověk poškozen činností nebo naopak nečinností úřadů a soudců. Návštěvníkům také poradí s hledáním bezplatné právní pomoci.

Vydali jsme analýzu poukazující na problémy současného systému odškodňování občanů poškozených nezákonným rozhodnutím soudu či úřadu nebo nesprávným úředním postupem.

Zastupovali jsme rodiče zdravotně postiženého Erika, který je podle nás diskriminován, protože nebylo dostatečně zajištěno financování platu jeho pedagogického asistenta. Podali jsme stížnost k ombudsmanovi a správní žalobu ke krajskému soudu. Ten ji odmítl, a proto jsme se obrátili s kasační stížností k Nejvyššímu správnímu soudu.

Vypracovali jsme 48 případových studií žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Ty pomohou školám a rodičům v integraci a vzdělávání dětí s podobným příběhem.

Za svou snahu a posun k inkluzivnějšímu prostředí jsme ocenili dalších pět škol certifikátem Férová škola. Celkem je jich už 23, dalších 20 škol má o získání certifikátu zájem.

Uspořádali jsme mezinárodní odbornou konferenci s názvem Generace Fair 2013, jejíž cílem bylo nastartovat spolupráci mezi škola-

mi a ministerstvem školství v oblasti inkluzivního vzdělávání. Akci jsme uspořádali k 5. výročí rozsudku Evropského soudu pro lidská práva v případě D.H. a ostatní proti České republice, v němž štrasburský soud odsoudil Česko za diskriminaci Romů ve vzdělávání.

Organizovali jsme mezinárodní soutěž videoklipů s názvem Zastřešeno na toleranci. Žáci českých a amerických škol v ní natáčeli krátká videa o tom, jak to v jejich kolektivu vypadá s přístupem k těm, kteří se nějak liší. Do soutěže se přihlásilo 44 filmových týmů z 27 škol z Česka a Spojených států.

férová škola

Ústavní soud nás ustanovil opatrovníkem 16letého chlapce, jehož rodiče se nebyli dlouhá léta schopni dohodnout na podmínkách vzájemného kontaktu. Obecné soudy podle něj nedostatečně respektovaly názor nezletilého a řízení zjednodušily na hledání viny na straně matky či otce. Příklad se proto protáhl na téměř deset let - poprvé se k soudu dostal v době, kdy bylo chlapci sedm let.

Otevřeli jsme nové a opomíjené téma - práva dětí (pachatelů) mladších 15 let v trestním řízení.

Policie může vyslýchat děti bez rodičů či advokáta, jen pod dohledem sociálního pracovníka. Mladistvým nad 15 let a v některých případech i dospělým je přitom advokát placený státem přidělován automaticky. V jednom z případů, kterým se věnujeme, jsme podali ústavní stížnost. Připravujeme také kolektivní stížnost k Evropskému výboru pro sociální práva, pro kterou hledáme partnera.

Spolupracujeme s Právnickou fakultou Univerzity Palackého a Pro bono aliancí v projektu bezplatné

právní poradny rodinám s ohroženými dětmi. Naším cílem je zvýšit dostupnost kvalitního, odborného a bezplatného právního poradenství.

Nadále usilujeme o upřednostňování dlouhodobé práce s rodinami v ohrožení před řešením krátkodobým a často krátkozrakým v podobě odebrání dítěte a umístění do ústavu. **V roce 2012 jsme se proto zaměřili především na lobbing za přijetí novely zákona o sociálně-právní ochraně dětí,** která nabyla účinnosti od ledna 2013.

Evropský soud pro lidská práva v našem případě pana Pechy poprvé v historii konstatoval, že české orgány porušily právo na život.

Ty podle soudu nedostatečně vyšetřily okolnosti úmrtí mladíka romské národnosti, který zemřel po osmimetrovém pádu z okna na brněnské policejní stanici. Státní orgány od počátku považovali za jedinou možnou příčinu úmrtí pokus o sebevraždu.

Dnes, po více než deseti letech, již není možné zjistit, co přesně se na policejní stanici stalo. Důvěryhodnosti policejní verze však nepřispívá řada pochybení při vyšetřování. Soud proto pozůstalým přiznal půlmilionové odškodnění.

Pokračovali jsme v monitorování činnosti čerstvě vzniklé Generální inspekce bezpečnostních sborů (GIBS), která od roku 2012 vyšetřuje trestnou činnost policistů. I když jsme vznik tohoto orgánu dlouhodobě prosazovali, očekávání do něj

vložená se kvůli jeho personálnímu obsazení bohužel nenaplnila. Do tohoto nového nezávislého orgánu totiž přešla velká část zaměstnanců policejní inspekce, kterou GIBS nahradila. Na několika případech policejního násilí jsme si ověřili, že je inspekce účelově odmítá vyšetřovat.

Spustili jsme nový tematicky zaměřený web www.ferovapolicie.cz.

Přináší stručné a přehledné informace o právech a povinnostech lidí, kteří se setkávají s policisty a strážníky. Návštěvníci zde najdou i postup, jak se bránit, když muži zákona jednájí nezákonně.

zneužití moci policie

lidi ligy - klub přátel

Lidi Ligy je klub přátel Ligy lidských práv, kteří nám svou pravidelnou podporou pomáhají hájit lidská práva a zlepšovat kvalitu života v České republice.

Členy klubu zveme na zajímavé společenské a sportovní akce, každý měsíc pro ně připravujeme čerstvou dávku informací z dění v Lize v našem **elektronickém magazínu „Fandíme spravedlnosti“**, zdarma dvakrát ročně získávají **tematické EXTRA Ligové noviny**, výroční zprávu a další zajímavé výhody.

V březnu jsme při příležitosti Mezinárodního dne žen uspořádali pro naše příznivce a partnery divadelní představení **Monology Vagíny** v brněnském HaDivadle. Na konci června jsme je pozvali na **benefiční turnaj firem v malé kopané s názvem Liga Cup**. Druhý ročník turnaje přinesl **výtěžek 250 tisíc korun, který zajistil fungování naší bezplatné právní poradny pro pacienty na dobu šesti měsíců**.

V prosinci jsme pro naše přátele uspořádali v brněnském kinu Art **premiéru filmu Ploty - příběh jednoho životního kroku** - o zaměstnávání lidí s postižením. Naši podporovatelé se také zúčastnili slavnostního vyhlášení našich studentských soutěží **Lidskoprávní diplomka** a **Lidskoprávní Moot Court** v brněnské restauraci Sunset. Popovídat si mohli nejen s námi, ale i se senátorkou Eliškou Wagnerovou či soudkyní Nejvyššího správního soudu Kateřinou Šimáčkovou.

Máte i vy chuť pomoci zlepšit lidskoprávní situaci u nás?
Přidejte se k nám na www.lidiligy.cz.

přihlaste se o náš e-magazín

*„Liga lidských práv je systematickým obráncem základních práv těch nej-
slabších skupin a osob, které se ocitnou
v postavení, v němž je jejich svoboda
zcela vydána do dispozic veřejné moci.
Zájem těchto osob stojí přitom zcela
stranou zájmu většinové společnosti,
ačkoliv jde o problémy, které charak-
terizují úroveň humánnosti celého
našeho společenství, ba mnohdy jde
o lidskou důstojnost, na které je vybu-
dován celý náš ústavní pořádek. Dobrá
práce, Ligo, díky.“*

Eliška Wagnerová

V dubnu jsme zveřejnili naši analýzu **Vliv farmaceutických firem, reklama a očkování**. Vyvolala velký zájem odborné veřejnosti a asociace farmaceutického průmyslu k ní vydala vlastní tiskovou zprávu.

V květnu jsme vydali **Manuál pro pediatry**, který má dětským lékařům usnadnit orientaci v právní úpravě informovaného souhlasu či odmítnání péče ze stran rodičů a pomoci jim efektivně komunikovat.

Dokončili jsme **Metodiku pro soudce, advokáty a psychiatrické léčebny** týkající se řízení o nedobrovolné hospitalizaci a **leták pro pacienty** s informacemi o jejich právech. Oba dokumenty jsou k dispozici na webu ministerstva spravedlnosti.

Představili jsme analýzu **Zaměstnávání lidí s postižením a transformace sociálních služeb**. Mapuje změny v legislativě od roku 2012 a přináší informace z praxe v zahraničí.

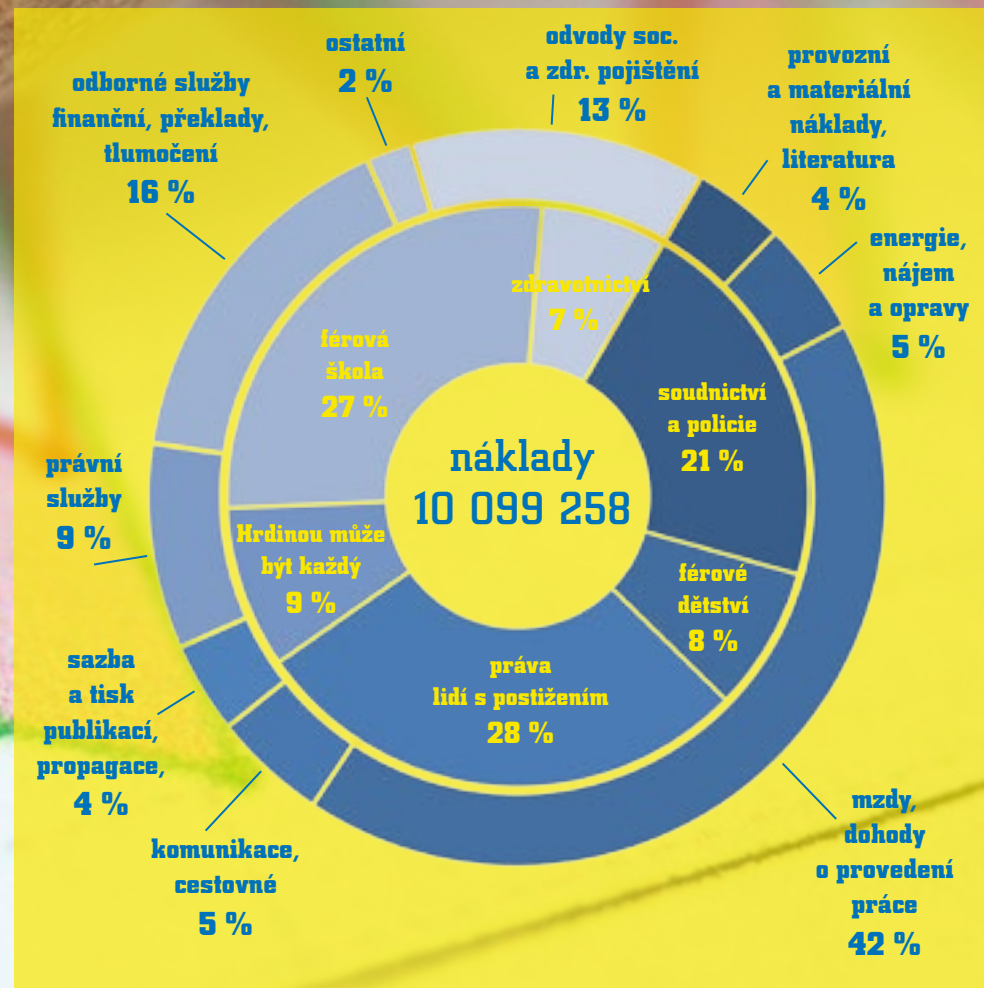
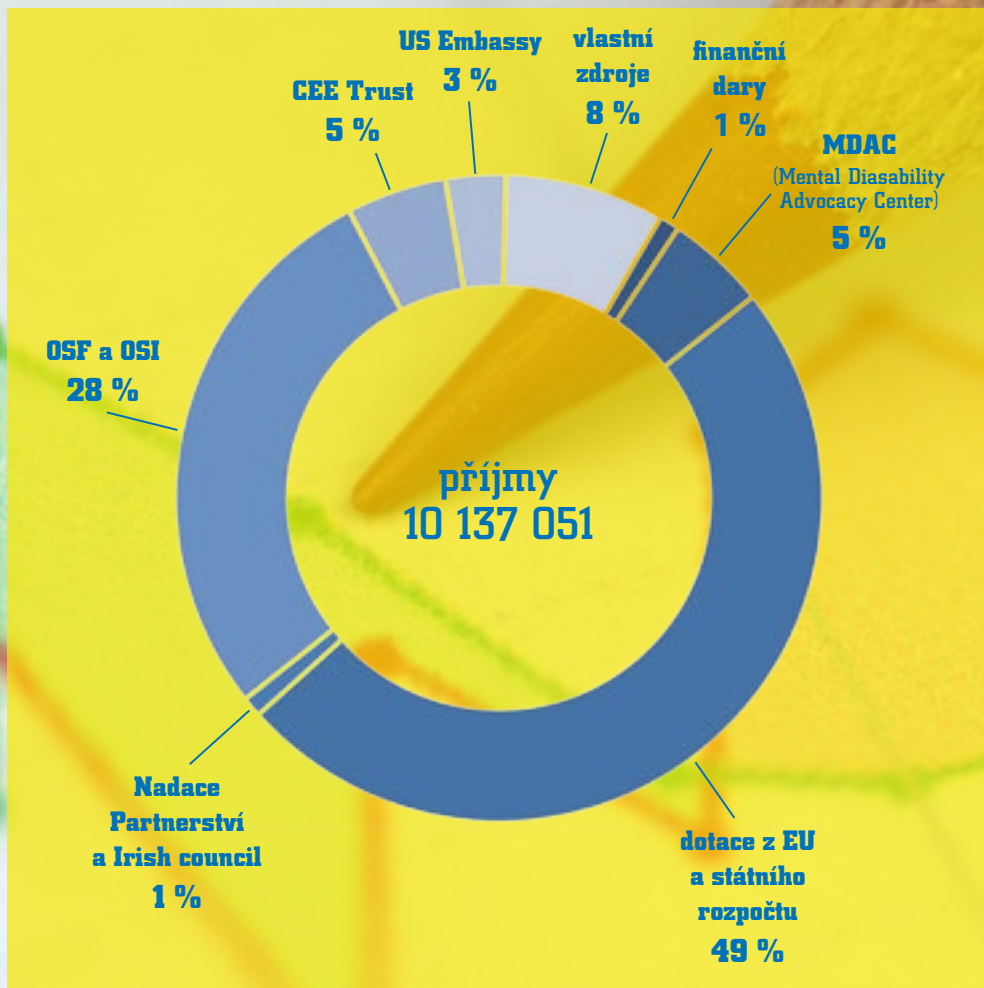
hrdinou může být každý

Ve druhé polovině roku jsme ve spolupráci s organizací NESEhnutí spustili nový projekt **Hrdinou může být každý**, jehož cílem je na příkladech dobré praxe veřejnost inspirovat a motivovat k větší občanské angažovanosti.

V průběhu podzimu a zimy jsme sepsali **příběhy 105 hrdinů**, které nominovala veřejnost a české neziskové organizace. Patrony projektu se stali například katolický kněz **Tomáš Halík**, novinářka **Ludmila Rakušanová** či hudební duo **Čokovoko**. Na začátku roku 2013 vybere odborná komise desítku finalistů, z nichž pak veřejnost zvolí vítěze.

Součástí rozsáhlého projektu, který **vyvrcholí na podzim roku 2013**, je i mediální kampaň „Nebud' béééčko, buď hrdinou“, příručka angažovaného občana, série výstav a diskuzních večerů, víkendové workshopy, e-learning a poradna pro všechny, kdo se chtějí **aktivně zapojit do obrany svých práv**.

www.hrdinou.cz

kontakty

LIGA LIDSKÝCH PRAV

Burešova 6, 602 00 Brno
tel.: +420 545 210 446
fax: +420 545 240 012
e-mail: brno@llp.cz

www.llp.cz
www.llpvision.cz
www.lidiligy.cz
www.ferovaskola.cz
www.ferovanemocnice.cz
www.ferovapolicie.cz
www.ferovajustice.cz
www.ferovamedia.cz

Najdete nás také na Facebooku
facebook.com/liga.lidskych.prav

Liga lidských práv © 2013
editor a grafik: Dan Petrucha

děkujeme

Lucii Atkins
Jitce Bartošové
Martinu Bartošovi
Štěpánce Bibrové
Kláře Částečkové
Čokovoko
Tobi Manikin-Collett
Tomáši Halíkovi
Pavlu Hamříkovi
Veronice Helferové
Kamilě Holoubkové
Tereze Hrubé
Robertovi Cholenskému
Zuzaně Kameníkové
Vítu Klusákovi
Tomášovi Kocourkovi
Michalu Kolínkovi
Michaela Kopalové
Jiřímu Kopalovi
Radovanovi Kramářovi
Olze Kusé
Kláře Lukášové

Zuzaně Melcrové
Ondřeji Moravcovi
Pavlině Navrátilové
Ivetě Němečkové
Jiřímu Novákovi
Monice Pacalové
Veronice Pejchalové
Michalu Pliskovi
Nikole Poláčkové
Pavle Polechové
Martě Polešovské
Lence Popovičové
Dominice Prinzové
Evě Pulkrtové
Ludmile Rakušanové
Zuzaně Révezsově
Janu Sokolovi
Janu Scheuerovi
Pavlovi Slámovi
Jaroslavu Spurnému
Sašovi Stankovovi
Jitce Strakové

Tereze Šíblové
Kateřině Šimáčkové
Jitce Šmídové
Aleně Švaříčkové
Hance Švejdrové
Maximu Tomoszkovi
Adéle Tukhi
Lence Vavrušové
Jolaně Venenyové
Tomáši Vojtíškovi
Elišce Wagnerové
Elišce Veselé
Romanovi Zmrzlému

a firmám
AVG, Tiskárna Didot,
GE Money Bank, ISIFA,
Špondr CMS,
Lakkis Toner Servis,
Sunset restaurant,
Knihovnička.cz, Deník

...a všem členům klubu Lidi Ligy

2,5 mil. Kč

odškodnění
pro klienty

240

citací Ligy
v médiích

180.000

návštěvníků
on-line poradny

+ 70 %

aktivity fanoušků
na Facebooku

36

tiskových
zpráv

+ 40 %

odběratelů
newsletteru